

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Поклон
ЈОЦЕ ВУЈИЋА из Септе
УНИВЕРЗИТЕТ. БИБЛИОТЕЦИ
У БЕОГРАДУ

Библиотека
ЈОЦЕ ВУЈИЋА
у Септи

Библиотека
ЈОЦЕ ВУЈИЋА
у Септи

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

UNIVERSITY OF NOVI SAD
LIBRARY
CENTRE

Л 6 10
4816

Л 6 10
15

В. л. бр. 4892

1850.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Допуненъ препечатано укратко на место 1. 2. 3. 4 и 5. броя.

П О З Д Р А В Ъ.

Ново лето, нова радость,
 Шумадинко, нова ты си,
 Зато носи крозь савъ народъ:
 Нову слогу, нове мысли.
 Измеђ Срба кудъ годъ прођешъ,
 Кодъ свакогъ се у домъ сврати,
 И понеси искренъ поздравъ
 Удаљной одъ насъ браћи.
 Кажи свакомъ да намъ слога
 Цыгла слога само треба;
 Па да ербско мило име
 Подигне се чакъ до неба.
 И кажи имъ Шумадинко,
 Юштъ истину праву ову:
 Да безъ слоге пропаћемо
 Горе него на Косову.
 Неслога намъ све узела
 Поломила снажна крыла,
 Слогомъ ћемо повратити
 Славу стару што е была.
 Само слога и просвета
 Дићи ће насъ опетъ горе,
 А безъ тога прелићемо с'
 У туђинства мутно море.
 Садъ имамо три Србіе
 Све три срећне, све три славне;
 Княжевину и Войводство
 И стрмени горе чарне.
 У свавоме томе краю
 Рађаю се садъ юнацы,
 Кои неће дати выше
 Ногомъ за вратъ стати майцы.
 И у свакомъ томе краю,
 Србске старе царевине.
 Подижу се света чувства,
 Старе наше величине.
 Добыли смо три Србіе
 И четврта родиће се,
 Духомъ ербства и именовъ
 Међу собомъ споиће се

Аль то нисмо изпросили
 Као просякъ кору леба;
 Нег' на сабљи задобили
 И Богъ посл'о нама съ не
 Крвлю нашомъ купилисмо
 Данасъ ово што имамо.
 Крвлю нашомъ бранићемо
 А никоме већ' недамо,
 Па айдете ко годъ оће
 Да истину куша ову,
 Было то на Србобрану,
 На Цетиньи ил' Косову.
 Свудъ е Србинъ правый Србинъ
 Неможе га ништа смести;
 Да свой животъ нежертвуе
 Отечества свога чести.
 Свудъ су Срби едногъ чувства
 Къ слави рода постоянни,
 Како онай край Морина
 Тако онай на Бояни.
 Свы мы знамо шта смо были,
 И шта ћемо опетъ быти.
 Те већъ желъ неморамо
 У грудыма нашимъ крити.
 Нема юште ни по века
 Кадъ смо били ко дивляцы,
 И крили се по шумама
 И по мраку са курацы.
 Када за насъ ніе было
 Нити правде нити суда.
 Смртъ небеше у судбе руци,
 Ёси л' ербинъ? — кривъ си свуда,
 Четиръ пуна столѣтія
 Са аждаіомъ борисмо се.
 Четиръ пуна столѣтія
 Самомъ сузомъ поисмо се,
 Зверовыма у планинам'
 Завидили до скоро смо;
 А данаске примѣръ млогим'
 Народима мы постасмо.
 Съ тешкомъ мукомъ скинули смо
 Съ наши руку мы окове.

И прелили за обраду
У мачеве и топове.
На радіе свакій Србинъ
У свой гробъ ће погледати,
Нег' помислит' да се игда
Онъ у робство опетъ врати.
Србинъ одма с' на све реши,
Смисли да е єдномъ мрети.
Милошъ пори подъ шаторомъ,
А взыкомъ онъ не прети.
На Мишару, Делиграду
Стов тамо іошть гробови,
Кои нама данасъ кажу:
„Та вы нисте већъ робови!“
Она кула озидана
Све одъ србски болъи глава.
Свомъ потомству вѣчно каже:
„За родъ умрет', то е слава.“
А живити кадъ све падне
Преживити Отечество.
То намъ нѣ правый животъ
Нег' смртъ вѣчно и прокльство
У насъ има доста гвожђа
И іошть има шуме чарне,
Тешко ономъ, ко у нашу
Слободицу кадъ годъ дарне.
Србинъ никадъ недиже се
Сбогъ суете ни сбогъ племства;
Чуйте — србинъ бѣ с' само
За спасенѣ Отечества,
Па кадъ сатре свога врага
Онъ се кући враћа радо;
Моли с' Богу, гаи децу,
Оре землю, чува стадо.
А кадъ оће да с' одмори
Довати се онъ гусала.
Непоштене строго грди
Поштенима рекне фала,
Што е нужно већ' имамо
Имаћемо іоште выше.
Само свакій за напредакъ
Свога рода нека дише.
Іоште треба да с' сложимо
И да с' болъ мы познамо.
За спасенѣ целогъ србства
Єданъ другомъ руке дамо.
Рѣке нису раставиле
Србе браћу єднородну,
Него пакость и стра одъ насъ,
Меу свуда распру грдну.
Времена е доста прошло
Одъ надъ смо се ми растали,
И сь Косова чакъ до мора
И до Пеште разсеяли.
Остали смо свуда срби,
Ал' с' туђинцу прилюбили,
И єдан' се одъ другога
По времену одтуђили.

Єли србинъ? — негледаймо
Ма с' у Кини онъ родіо.
Грльимо га, дѣла гледай,
Гледай шта е ко радіо.
Домовина нама свыма,
Чуйте! — то е србско име.
Гди с' говори взыкъ србскій
Ту туђинцемъ незови ме.
Гди с' у Славу обшту србску
Руйногъ вина пію чаше;
Онд' нек' свакій Србинъ пева,
До мора е браћо наше.
Наше было — олетъ наше:
Бы ће свакій комадъ землѣ;
Гди годъ уста србско име,
Србску славу србски веле.
Па ко ће намъ моћи шкодит'
Ако с' само мы сложимо?
Неможе намъ нико шкодит'
Сами л' себы нешкодимо.
Гвожђе тврђе одъ камена,
Єдва да га сатре ишта:
Ал' нѣгова права рѣа
Претвори га сво у ништа.
Мы смо народъ поштень, храбаръ,
Народъ искрен' народъ велик'
Ван' неслоге неможе насъ
Срушит' гвожђе вити челикъ.
После Русса мы смо првый
Нѣговъ ор'о надъ нам' трепти,
Одъ мраза насъ зими чува,
А одъ жаркогъ сунца лети.
Барбарыма ты насъ зовешъ,
Просвєћеный подлый свете!
А мы првый жертва бы смо
Противъ врага све просвете.

Любомыръ П. Ненадовићъ.

(Како гласъ расте.) — У Новинама берлинскимъ стои єдно известіе о русской войски овако: „у русской войски на граници польской примѣчаваю се различна движенія, и спрема се за премештанѣ сь єдногъ мѣста на друго.“

То исто извѣстіе у берлинскимъ новинама стои овако: „Руска войска на граници знатно се умножава, и говори се да ће маширати на границу турску.“

То исто извѣстіе узеле Бечке Новине и сь додаткомъ являю овако: „Изъ достовѣрны извора можемо явити да се руска войска озбыльно спрема и умножава у польской одакле ће на пролеће маширати къ Югу, да пружи єдну линію поредъ турске границе.“

То извѣстіе докъ е дошло до Загреба дотле е нарастло да славенскій Югъ означава и месецъ

кога ће прећи у турску: „Руска војска у польској спремна е и чека само пролеће па да се креће к турској граници гди ће месеца ожуйка провалити.“

То е извѣстје подобно едномъ извѣстию о ед-ной рыби, о којој су све новине говориле. Пре некогъ времена у мору кодъ Хавра увате едну Рибу која е имала место крыла као неке мале шапе. Новине изъ Хавра являю овако: „Овде уваћена е една рыба која се може сматрати као неко ваѣредно природно појавленје ерѣ поредъ свогъ природногъ састава има съ ниже главе као неке шапе кое се изподъ крелюшти едва примѣчаваю, та иста рыба нје дужа одъ две стопе.“

Паризке Новине являю овако; „У Хавру уваћена е една чрезвычайна рыба која осимъ свогъ рыбнѣгъ састава има на место крыла две велике шапе, на којима се прети и на прстыма правы нокти налазе, та иста рыба нје дужа одъ три стопе. Ову новостъ саобштавамо одъ речи до речи изъ новина у Хавру.“

Друге паризке Новине являю овако: „Чудо преко свою чуда! У Хавру уваћена е една рыба, која е выше наликъ на животинѣ кое по земљи одъ него на рыбе кое по мору плове, ерѣ осимъ што има преднѣ ноге на подобје руку, има јошть и главу сасвимъ наликъ на човечје лице, та иста рыба донешена е овде и може се видити у свако доба, цена е за улазакъ два франка. Писатель овогъ чланка гледао е ту рыбу и дивіо се, она нје већа одъ четири стопе.“

Новине Нѣмачке изъ Штутгарда о той рыби являю овако: „Ова ће година остати знаменита и у Историји Бестественной, ерѣ, као што французске Новине пишу, уваћено е едно чудовиште кодъ Хавра у мору, кое чудовиште има преднѣ трупъ као годъ у човѣка, а и глава ничимъ се другимъ неразликѣ одъ човечје главе осимъ устыма, шта више има дугу плаву косу, и више очію обрве, то чудовиште дугачко е осамъ стопа и по — услѣдству тога гласа дружба Бестество испытателя држало е одма засѣданіе, и послало Дра Хенцла са две хиляде фр. сребра да исто чудовиште изпита и пошто было да купи за кралѣвскій музеумъ — у Штутгарду.“

(Ласкатель предъ поштенымъ владателѣмъ). Еданъ ласкатель дође Лудвику XII кралоу Француза, и поднесе му неколико табака написане артие гворећи: „Господару, овде су пописана сва имена оны людій, кои су шта противу васъ говорили или радили.“ Краль бацы му артие у очи и пруживши прсть на врата, рекне му: „а што ниси водіо еданъ протоколь и одъ свега оногъ што су они за мене добро говорили или радили.“ (Боже мой, овакве приче измишляваю люди о владателѣма, кое ни-

су истине, ерѣ свакій владатель овакове труде и заслуге найкуплѣ награђуе.)

(Како се награђуе храбростъ.) У битки кодъ Новаре одсеку едномъ граничару оба две руке. Радецкій зовне га после битке, и пружи му шесть цванцика. Сирому граничару потеку сузе, нехте не примити новце, него одговори команданту: „Заръ вы мыслите господине, да самъ я изгубіо две рукавице у бою, кадъ се надате да ћете ме съ тымъ утѣшити; две руке изгубіо самъ я господине, две руке кое су раниле жену и петоро неяке деце, две руке господине стов садъ уцрвляне на ономъ полю съ којима самъ мирно землю орао и раніо стару майку. Па садъ я нежалимъ оне две руке, само ако моя кућа и деца непомру одъ глади, и ако сва захтеваня Србскогъ народа буду одобрена. А ако nebude тако, онда нек' е проклета свака капля србске крви која се у будуће проліе за цара.“

(Храбростъ.) На Томашевцу текъ што е хтео еданъ войникъ да припали топъ, ал' неприятельскій картачъ удари га и одбіе му ону руку у којој е држао фитиль. Онъ шчепа другомъ рукою дру-гой фитиль и припали топъ гворећи: „Маѣари мысле да Србјанцы имаю само по едну руку.“

(Итарѣ одговорѣ.) Еданъ аустрійскій офицеръ погледа у Карловцима попреко едногъ булюбашу па му рекне: „Вы Србјанцы, вы се тучете само за новце, али мы тучемо се за честь.“ Булюбаша насмее се па му одговори: „То е познато одавно Господине, да се свак' туче за оно што нема.“

(Еданъ истинитый догађай.) Беше еданъ човекъ, побожанъ, поштень, праведанъ, и све што се едномъ добромъ човѣку придодати може. Но поредъ свега нѣговогъ труда, быо е сиромѣ. Онъ е быо свагда прилѣжанъ и радіо е самъ на своимъ нѣвивама, но свагда кадъ приспѣ жетва, изађе една волшебна змія, те му половину нѣговогъ стецава однесе. Онъ е самъ патіо и чувао свое овце, но свагда кадъ е хтео одъ нѣи што годъ да ужива, изађе еданъ курякъ и преполови му стадо. Онъ е ѣутао и триѣливо свою напасть и бѣду сносио. Едно ютро у средъ зиме, узме онъ свое гвоздене виле, и пође у Мошоринско пољъ, да положи своимъ овцама и да надгледа и тврђе огради свой станъ. Кадъ тамо има шта видити. Онай курякъ увребао ону змію кадъ се смрзла, и стао іој шапомъ за вратъ, и зинуо да е прождере, уздаюћи се, да ће онъ и другу половину оногъ сиромашка уживати кадъ зміе нестане. Волшебна змія кадъ опази оногъ доброго човѣка повиче му полу мртвымъ гласомъ: „Недай ме овомъ куряку! ты знашь

да самъ я волшебна змія — и да ѣу после све твоє праведне желъ изпунити.“ Овай добрый човекъ замане вилама, и промышляваюћи се кога ће да удари, запита куряка: „Куряче, оћешъ се ты одрѣћи мои оваца?“ Курякъ на то покаже му зубе и одговори: „Докъ годъ я имамъ зуба твоє су овце моє.“ На тай одговоръ онай добрый човекъ лупи га вилама по глави. Курякъ заурла и пусти змію, а шчепа оногъ човека за прси, и уеде га за десну руку, но тай човекъ кадъ се види на невольи прободє га вилама, и курякъ яко ранѣнь падне. Тай човекъ поврати се, и узме волн-бну змію коя є одъ мраза укочена лежала, и мете є у своя недра, и пође тако да надгледа своє стадо, и да огради своє нъиве, но на путу, та волшебна змія одкрави се, и уеде тога доброго сиромашка, и то за срце. — (Млоги за овай догађай мыслиће да є басна, но мы свакогъ увѣравамо да є истинитый догађай, и да тай истый човекъ іоштъ и садъ болув, и рана му се све выше и выше позлеђує.)

(Заямъ.) Ера сретне едногъ кмета, и заиште одъ нѣга десетъ цванцыка. „Како ѣу ти дати десетъ цванцыка кадъ немамъ ни я више одъ четири.“ „Е ты ми дай та четири, а шесть остаћешъ ми дужанъ,“ одговори Ера. „Али како ѣу ти дати и та четири цванцыка кадъ те непознаемъ.“ Рекне кметъ. „Га башъ зато я и иштемъ што ме непознавшъ, еръ ко ме познає тай ми неда ни паре.“

(Равнодушїє.) Кадъ су Насрадин' Оци казали да му є кућа поарана, одговори: „Ей што се ни самъ и я десїо да грабимъ.“

ПУТОВАНЪ ПО ПРАЙЗКОМЪ ПРИМОРЮ, И ПО ОСТРОВУ РИГЕНУ.

(У два писмо.)

Любезный прїателю!

Ево веће прође недела дана, како самъ зидине берлинске и у нѣима тебе оставїо. За ту неделю дана много ми се коє шта чудноватога и смешнога догодило. Найпосле ево ме у Грайфсвалду, тридесетъ миля далеко одъ Хеглова гроба (а стотину може быти одъ нѣгове философїє.) Тридесетъ миля далеко утеко самъ я одъ те лупе и вїке берлинске. Овде самъ ти у завѣтришту, овде самъ миранъ, овде самъ ближе грудїй сладке природе.

Путованъ довде врло є чудновато, и пуно лепа искусства, оно ме є увело у тайне овдашній селяка, оно ме є научило да познамъ и наличъ не-

мачке просвете, оно ми є улило іоштъ веђу любавъ къ нашемъ отачеству, єдномъ речїю оно ме є извело изъ некогъ обаяногъ круга, у коме самъ досадъ быо, и отворило ми єдно полъ, полъ пуно бѣде, жалости, сиромашства, суза и туге; али не путованъ одъ Берлина до Штетина него одъ Штетина довде, коє самъ пешке прешао. И я данасъ съ чистымъ увѣренїемъ првый путь кажемъ; ко непознає селяке него само вароши, тай не ће нїгда моћи изправно мыслити или судити о той држави, и увѣренъ самъ да ћешъ и ты исто тако мыслити, ако у овомъ писму све моє кораке довде пропратишь, ты само буди расположенъ да читашь, а я ѣу ти вазданъ преповедати, садъ самъ се одморїо у шуштећемъ источномъ мору лепо се окупао, сладко ручао, па могу ти обширно писати, докъ нашъ Шлама спава, ты знаишь да я немогу ни нођу камоли даню да спавамъ:

У неделю као што знаишь, пре седамъ сатїй быо самъ я по оної киши са Шламомъ већъ кодъ гвозденогъ пута. Седнемо у кола, и єдва самъ чекао кадъ ћемо се отиснути, и међу поля, шуме и нѣиве доћи. Пола осамъ избїє, звоно зазвони, и мы се крєнемо. За петъ сатїй претрчимо мы 16. миля и доћемо у Штетинъ. О томе путу, до Штетина немогу ти ништа говорити, еръ знаишь како се на овымъ колима лети, али за овы другїи 16. миля довде, коє самъ милъ корацїма мерїо, могао бы ти вазданъ приповедати.

Кадъ доћемо у Штетинъ, изаћемо, и сви потрчимо да тражимо гди ћемо што ручати. Одмачимъ изаћемо изъ кола починъ већъ наше путованъ пешке, еръ сваїкъ є узео свой телећнякъ (торба за путнике) и штапъ у руке, и тако торжественно ућемо у овай источникъ Триєств. Читавь сать одали смо тамо амо, неможемо да наћемо никакву гостилницу (нема за Райка кафе.) Мы тражимо мєану а оно све некакве цркве и кластери излазе предъ наше очи. Найпосле дамо єдномъ детету неколико фєнига, те насъ одведе на реку Одру, поредъ коє све гостїоница до гостїонице. Мы єдва добїємо у гостїоницы „Лондонъ“ єдну собу съ лепымъ изгледомъ на рѣку и на променаде. После ручка изпратимо оне друге берлинске ѣаке кои пешке одоше у Свинеминде, но и мы дуго неостанемо у Штетину, еръ у нѣму ништа нема шта бы было вредно да насъ задржи, у нѣму смо нашли оно што смо у Берлину оставили. Штетинъ є као и друге трговачке вароши. Лађе, паробродї, товари, шпекуланты, Чивути, разпуштєны морски лађари, и шта ти я знамъ, єдномъ речїю, вѣчный вашаръ, а ты знаишь да се мени такова места недопадаю, еръ є интересъ ту главна добродѣтель, а поштенъ, слабость поєдины людїй.

(Продужєнїє слѣдує.)

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Допуненъ препечатано укратко на место 1. 2. 3. 4 и 5. броя

БЕГУНАЦЪ КОДЪ АЙДУК-ЧЕСМЕ, 1. Мая 1849.

Сунце с' рађа првогъ Мая
 Природа се сва отвара.
 Земля цвећемъ, небо сунцемъ,
 А Богъ крозъ све проговара.
 Тица жельна топла сунца
 Небой се выше мраза.
 У зеленомъ кошутняку
 Песму пева изъ свег' гласа.
 Цвеће лепо на ливади
 Тамо амо люлюшка се;
 А виш' нѣга майскій ветрићъ
 Съ лептирима надлета се.
 Беле овце у пригревку
 Съ яганьцыма своимъ пасу.
 А кошуте съ еленима
 Играюћ' се полѣмъ скачу.
 Тихо шушти ладна вода
 И крозъ траву тече доле;
 Да напои жедну зверадъ
 И заліе равню полѣ.
 Све с' радує и весели,
 И све у гласъ песму пева.
 Само плаче Банаћанинъ
 Ёр' за нѣга песме нема.
 Онъ избро в себи место,
 Не у цвећу — већ' у жару.
 Гди су зміє и гуштери
 Ту онъ данаст седит' мари.
 Сакріо се да негледа
 На ливади лепо цвеће.
 Сакріо се да нечує,
 Славувє лепе песме.
 А када се сунце роди,
 Онъ на ноге горе скочи,
 Главу диже, гледа сунце,
 И тре сузне свов очи.
 Крвава му десна рука —
 Босъ, гологлавъ ко сироче.
 Пошто сузе обрисао
 Онъ са сунцемъ соборит' поче:

„Еси л' ты то ярко сунце,
 Оно исто оно старо?
 „Што си мене у Карловцы
 Задовольна лане сяло.
 „Ниси, ниси оно старо
 Ты си са свымъ сада друго.
 „Зракъ твой данаст са себе є
 Све радосне знаке свук'о.
 „Ниси — ербо лане кадъ є
 Твой зракъ озго мене сяю;
 „Пун' надежде за будућность
 У Карловцы я самъ стаю.
 „Лане вес'о мыслію самъ:
 Ево веће време дође,
 „Да с' и србскій народъ дигне,
 И да стресе робства гвожђе.
 „Лане кадъ си мов чело
 Твоимъ топлымъ зракомъ пекло,
 „Целомъ моме тужномъ роду
 Славу, срећу, ты с' обрекло.
 „А данаске тужанъ Србинъ,
 Свакій свою майку куне;
 „Што га роди, да му срце
 За слободомъ вѣчно труне.
 „А данаске тужанъ Србинъ
 Съ огньишта се свога клони.
 „И по тућемъ (за се краю)
 Просећ' леба сузе рони.
 „Сиротиня тужно пишти
 На обали мутне Саве.
 „И како іой кућа гори
 Гледа тужна съ ове стране.
 — — — — —
 „О! — палисмо мы пропади,
 Али нисмо побећени!
 „Нег' издати, и лукавствомъ
 До у пропасть доведени.
 „Благо вама о юнацы,
 Што помресте на Перлезу,
 „Невидисте србску пропасть
 Не видосте србску беду,
 „Мислилисте да гинете
 За войводу и слободу,

Мыслили сте да дигнете

Нову славу своѣмъ народу.

„У той мысли изгубосте,

Благо вама вы сте среѣсны:

„Ерѣ умирућ' певалисте:

„Само србству ми смо верны.“

„За туђу се славу Србинь

Одъ векова веће бори.

Туђе цѣли, туђе войске

И войводе туђе двори.

„Свы видимо да е Србство

К'о велико едно море.

„Но укаплям' различено

Туђе крепи свудъ изворе.

„Я самъ им'о три юнака

Царске слуге, три солдата.

„Три старія и врсна

Сва три тужна моя брата.

„Садъ ни едногъ више немамъ

Сва три су ми погинула.

„У далекой туђой земљи

Сва три су ми останула.

„Едногъ брата убише ми

Край Будима — ахъ! Мацари.

„А другій ми братъ погибе

Чакъ некуда на Новари.

„Трећій братъ ми трећа радость,

Паде из' подъ пустогъ Беча

Ни данути ніе мог'о

Одъ пушака и картеча.

„Сва три тужна моя брата

Удовице садъ имаю.

„Оне съ децомъ своіомъ ситномъ

Сузе роне и кукаю.

„Ньине куће спалъне су,

Онъишта имъ разорена.

„Ньине церкви оскверньне

И сва срећа оборена.

„Нисмо знали, — ону рану

Само лечи што те боли.

„Проклетъ быо свакій Србинь

За туђина кои с' бори! — *)

ПУТОВАНЪ ПО ПРАЙЗКОМЪ ПРИМОРЮ, И

ПО ОСТРОВУ РИГЕНУ.

(Прво писмо.)

(Продуженіе.)

Киша престане, изведри се, сунце огране, и мы се кренемо на нашъ путь у Грайфсвалдъ, до-

кле као што знашь има изъ Штетина пуни 16. миля. Идући крозь варошъ разпытамо коя е капія и путь къ Гайфсвалду, люди намъ добро кажу, но мы непогодимо, него на берлинску капію изађемо, и упутимо се истымъ путемъ као прасе у полѣ. И мислећи да е то нашъ правый путь, нисмо никога выше ни пытали, него почнемо о философіи и теологіи мислити и разговарати се. Овай мой другарь као кандидатъ Теологіе, и вѣрный Неандеровъ ученикъ, почне на Мишеля *) и на целу философію нашегъ времена викати. Премда самъ му я доказивао да философія и богословія имаю еданъ исти предметъ, само што имаю различна обдѣлаваня, и да е се философія съ богословіемъ помирила іюште пре Канта, и да сада као две сестре упоредо раде да човеку право Богопознаваніе даду, све бадава, онъ остае убеђенъ да е баремъ Хегловъ правацъ душевна куга. И тако смо се далъ препирали. Но то препиранѣ мени е было прилично равнодушно, ерѣ ты знашь да се я о таковымъ предметыма само изъ дугогъ времена разговарамъ, и да вѣруемъ само на одну систему философіе, кою е Богъ свакомъ и најпростіемъ човеку іюштъ у колевки дао, и коя се после у животу више или манѣ съ различнымъ средствама развія, а то е здравый разумъ. Богъ е човечіемъ уму дао врло велику моћ, онъ е (умъ) кадаръ готово на сва наша пытаня одговорити, и съ истымъ одговорима люде умерены мысліи задовольити. Свакій человекъ у своѣмъ здоровомъ разуму, у оной Божіой частицы, има сва правила за цео свой животъ, коя такође можемо назвати обштымъ правилами за свакогъ поедногъ человека, ерѣ она господствующа частица божія у човеку, свакомъ едно исто налаже, и кадъ люди зло чине и греше, несмемо помислити да то нѣму нѣговъ разумъ заповеда, не, человекъ кадъ зло чини онъ е онда у несогласію и завади са своимъ здоровымъ разумомъ, и свакій человекъ, ма онъ быо и највѣій злодѣй, кадъ учини какво зло, зна да е преступію волю свога душевногъ господара, и очекуе заслужену казнь савести, коя има место и унайпокареніемъ срцу. Здравый разумъ то е најсавршенія философія живота, али сва она правила коя намъ онъ у животу о Богу, о нама и оначимъ ближнимъ диктира, треба воспитаніемъ текъ нацисати на срце, пре него што бы страсти надъ разумомъ добыле ма, и пре него што оне узурпираю владу здравогъ разума, и сво дѣланѣ таковогъ человека доведу у несогласіе са самымъ собомъ, и са своіомъ савешћу. — „И ѣаво зна што е право аль неће да чини.“ Шта мыслишь, има ли ту какве философіе? — то е пословица проста коя е изишла изъ уста каквогъ врача или свияря, и коя се ніе никадъ надала да ће се споменути овде у край овогъ удалъногъ мора, а нарочито на такомъ ме-

*) Мишель е профессоръ Философіе, а Неандеръ проф. Теологіе на берлинскомъ университету.

*) Ово е само одломакъ. — Но поредъ свега того што е нашъ листъ малый, мы бы опеть радо съ продуживаніемъ целу судьбину и ядикованѣ того Бѣгунца нашимъ читательяма саобштили, да намъ инеу веће препреке на путу.

WWW.DNLIB.RS

сту, да потврди, правац, не, едне јогунасте мысли, него управо едну природну систему практичне философије. — У природи и у здравомъ разуму, нађемо мы све оно што у себи садржаваю те гомили универзитетски књига. У природи и у нашој души нађемо мы све оно, што религија, закони, уредбе, дужности и Богъ заповеда. У нашој души налазимо судію, сведока тужителя и казань. Нико неможе тога судію подмитити, нико се неможе одъ тога сведока сакрити, никоме неможе тай тужитель опростити нико неможе одъ те казни измаћи се. Одъ материне сисе, па до гроба, то све у застопце прати свакогъ човека. — Ту су равни цареви надъ којима нема суда ни закона, са онима, што за читавъ данъ неповеду выше одъ десетъ кромпира. —

Ты ћешъ се лютити кадъ чуешъ одъ мене, да философија што се тиче нѣногъ правогъ и собомъ себы даногъ задатка, стои на ономъ истомъ месту, гди е пре две хиляде година стаала, и само е у толико напредовала и човечеству ползовала, у колико се кадъ удалыла одъ свогъ опредѣленогъ предмета, и ступила у практичный животъ, съ чиме се немцы данасъ, са своіомъ новомъ философиомъ фале. Философија две хиляде година мучи се и тражи да нађе и познае оно, што Позвія налази и познае у едномъ лептирићу, у едномъ цветку, и у едной найманьой капљи росе. Онај човекъ ніе живіо, кои проведе свой животъ непрестано мыслии да ли е овай светъ створенъ, и како е створенъ. Я ти говоримъ о понятію старе Философије, — ерѣ понятіе данашнѣ Философије, има врло велико пространство и јоштъ мало па ће се и певанъ и игранъ подъ њомъ разумевати. О свему томе другій љу путь говорити, а садъ да видишъ чуда! — Што смо выше о Мишелю и Неландеру разговарали, тымъ смо выше штетовали. Ерѣ у разговору нисмо примѣтили како се путь мало по мало на леву страну свія, и насъ у смрдљиве берлинске улице опетъ води. Найпосле запытамо едного: Кудъ иде овай путь? а онъ намъ одговори: Само напредъ! нигда неможете заврјати, такве су алее све до Берлина. — Дакле опетъ у Берлинъ, изъ кога смо јутросъ онако жельно излетили. Седнемо одъ све мукѣ те се подъ еднимъ широкимъ кестеномъ одморимо, ерѣ читаву милю прешли смо у залудъ. Одмарајући се тако гледали смо дугачки путь којимъ се опетъ морамо вратити. Тако е то — често човекъ труди се, мучи, ради, па кадъ све сврши онда текъ види да неваля и да е наопачке радіо. Тако ти е и са срећомъ своју людій на свету, донекле иде у напредакъ, па после не само да стане него се јоштъ и натрагъ поврати, па найпосле то ти е судбина своју народа, отвори историю чію обещъ, па ћешъ се увѣрити да е свакій народъ опредѣленъ да неке године или векове пропрати у срећи снаги и слави, а друге опетъ да дочека или изпрати у робству туги и

пропасти. Па таква ти е историја и просвете и цивилизаціе целосветске. Помысли само да нема јоште ни сто година одъ како е Европа постала што но ми сада зовемо европейска. Француска революція затворила е текъ врата средињмъ веку, и букнула и испунила цео светъ своіомъ славомъ, но Француска революція може отворити опетъ врата новомъ средињмъ веку, али може онда испунити цео светъ тугомъ свое пропасти. Народи се менаю на позоришту света, исто онако као вѣшти играчи у каквој лепој драми. — За тій сто година ступило е човечество у свакомъ обзиру, далѣ него пређе у иляди година. Помысли на данашню књижевну трговину, на душевно спояванъ своју народа, помысли на Хемію. — Коє санъо пре педесетъ година, на гвоздене путове и на параброде, чему данасъ ми се ништа нечудимо. — Па веруешъ ли ты да може човечество у томъ скоку дуго тако трчати? — Ако веруешъ ты се варашъ. Ерѣ за двеста година овакогъ сто на сто растећегъ напредка, пола бы земль у Европи было покривено са самымъ гвозденимъ путовима, библиотекима театрыма, и шта ти я знамъ шта се не бы донде измыслило. Другу половину земль у Европы, притиснуће касарне кралѣвски зверинацы, променаде и баште — па гди ће се онда орати и кромпиръ сеяти, или можда ће донде измыслити люди да лебацъ месе одъ земль као што садъ њомъ пећи грею, а людій ће онда петъ пута выше быти него садъ, ерѣ знашъ изъ штатнистике да сваке године у свакој вароши и у свакомъ селу брой людій знатно парашуе, и већ отуда и садъ ій е выше него што ій може земля ранити. — Збила, садъ бы те радо нешто упытао, држишъ ли ты да я ово тебы съ пуномъ озбиљношћу пишемъ? — Но за све е то лако, али ко да пређе ову заврљану милю. — Гди си ме оставіо? А, саћамъ се, подъ онымъ широкимъ кестеномъ, гди самъ сладко на трави читаво по сата лежао и одмарао се, и готово бы заспао да ме нашъ добрый Шлама непочне вући да идемо.

(Продуженіе слѣдуе.)

(Старый Вла.) Нашъ народъ држи да се то име зове отудъ, што кадъ су Турци нагрнули на ове краеве, жители тога предѣла пошло 30. стараца цару турецкомъ да се предаду, царъ кадъ ій види запитаетъ: „Шта ће ти стари власи.“ И одъ то доба зове се тай предѣлъ Старивла а жители старовласи.

(Ера.) Еданъ поће да проси за свогъ сына девојку, па поведе Еру са собомъ, и научіо га, да кадъ онъ почне брояти отцу девојачкомъ колико има стоке, воћняка и т. д. да Ера све удвоява и да потврђуе да има јоштъ еданпутъ толико. Кадъ већ дођу девојачкой кући и виде девојку, и кадъ запыта отаць девојачки забаштину и иманъ просіоца,

почне одма просіоць брояти: „Имамъ каже сто оваца.“ А Ера одма улетѣ се у речь: „Та оны то само одъ прилике говори, а има ий выше и одъ двеста.“ „Имамъ двадесеторо говеди.“ „Има око четрдесеть.“ — „Имамъ два воѣника;“ „четири нѣ два“ одговори Ера, „сванита ти доста имамъ него ми в сынъ мало у едно око хоравъ.“ — „Божа вера у оба два сасвымъ слѣпъ“ рекне Ера.

ДОМАШНЕ НОВОСТИ.

— Овы дана вратила в Аустрія нашемъ правительству оне четири хиляде пушка што су лане узаймѣне. Пушке пошто су прегледане, да су добре и оправне, примѣне су, и пренешене у казарну. Аустрія починѣ одуживати се княжеству Србїи, незнамо кадъ ће почети одуживати се войводству Србїи. Но удамо се у Бога да ће Аустрія оне све дугове на еданпуть платити.

— Изъ Завчара Окр. Црнорѣчкогъ доставлѣно намъ в слѣдуюће: у срезу Вражогрнскомъ, измежу села Топле и Бучя, убївна в една лисица, коя нѣ као остале лисице; еръ она в сва бела, и длака иой в подобна памуку. Ова в редкость у долнѣмъ краю отечества нашегъ велико удивленіе породила. (Овде пакъ у Београду, мы се томе ништа нечудимо, еръ одавно знамо, да межу нама има лисица одъ сваке боє.)

— Изъ истогъ окружія явля намъ другій дописатель, да в тамо зима необычна, и тако яка, да су се све чесме и бунари замрзли, и незнаду шта ће безъ воде. (Некъ пію вино.)

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— (Радостна вѣсть.) Славени у Бечу добили су милостивѣйше дозволенѣ одъ бечке Полиціе да могу 3. Фебруара држати славенски балъ. (Садъ — ко бы смео реѣи, да Славени вису ништа добыли.)

— Банъ, пошто в свршіо свой посао, и доживіо оно што в желію т. е. едну целокупну и яку Аустрію, чека іоштъ докъ проѣду дворски балови и фашанъке, па ће 15. Фебр. кренути се у Загребъ, гди му спремаю едну почестну саблю, и веѣ в близу 3. хиляде талира скуплѣно на ту цѣль. На той сабљи стояће съ едне стране нѣгово име, а съ друге стране: „Што Богъ даде и среѣна юначка.“ Но има Срба кои бы іоштъ толико дали, кадъ бы то србско лепо, и поштенымъ юнацыма доликуюће изреченіе, могли одкупити, да нестои на оной сабљи коя в войводство србско по врѣ главе ударила.

— У Паризу поставлѣнъ в еданъ Судъ, кои ће осуѣивати само оне кои са стокомъ нечовечно

поступаю. И тако 19. овогъ месеца осуѣенъ в прѣвѣй, некакавъ селскій кочіашъ Тринкль, на шесть месецы затвора и 50. Франака новчане казни, зато што в грозно свогъ коня ударіо и раніо. (Незнамо само ко тужи, и дали конь стои у поредъ са своимъ парничаромъ. Кодъ насъ су много блажія законїи, еръ на толико небы быо осуѣенъ, ни онаї кои човеку разбіе главу. На противъ пакъ тамо кадъ што годъ ко украде, блажіе се казни, а кодъ насъ за сто гроша затегне господинъ доповъ личину).

— Грчко правительство пойварило в съ Енглезыма калосмерось, — томе су узрокъ некаве увреде коє су у Атини Енглезнымъ поданицыма нанешене, и за коє в Енглезко правительство преко свогъ вице-адмирала искало неколико сотина иляда драхм. Краль в држао главно засѣданіе, гди су заключили да недаду. То се народу допало. И кадъ в краль ишао да слуша музику, народъ в викао. „Да живи краль! да живи Француска и Русія.“ Све су викали, само су заборавили викати: „Да живи грчкій народъ.“ Срби баремъ кадъ што почну овы почну свагда с' викомъ: „Да живи Србскій народъ.“

— Бечъ в у много коєчему ударіо натрагъ, а особито у брою свои граѣана, еръ по вайновіемъ попису сада живе у Бечу 477.846. людія, дакле 24.885 $\frac{1}{4}$ манъ него у 1846. години, межу коима има 458.162. Католика. 10.000. Чивута, 670. дворски ласкателя, 8013. шпіона, и 1000. пандура. По гласу тогъ пописа у Бечу има 13.772. куѣе. Колико тамница има, нестои.

— Аустрійска банка може се сматрати за политическій Барометеръ. По нѣномъ течая можемо свагда знати како стои съ европейскимъ миромъ или ратомъ. Но што се ближе пролеће прикучуетъ, тымъ выше она пада.

— Медаковиѣъ у Земуну издао в обавленіе, и позива опетъ на нѣгове новине „Напредакъ“ кои ће почети съ почеткомъ Фебруара издавати у Земуну, па кадъ му ту забране онда ће се одселити у Вуковаръ и тамо ће га издавати, па кадъ му тамо забране отиѣи ће у Осекъ да тамо продужи, но кадъ му и тамо забране, онда нека пева ону славенску песму: „Гдѣ в Напредка домовина? Бл' войвдство ил' Банія? Нѣ нѣ, нигди нѣ, гди се двоглавъ оро віе.“

— Опетъ у Аустріи почеше да учединне гоно, и то само славенске. Учредникъ славенскогъ Юга подъ судомъ в, а Хавличекъ учредникъ чески народны новина ставлѣнъ в предъ воены судъ, и новине му узапѣне.

— Четврта свезка закона аустрійске царевине печатана в у Бечу на десетъ языка. (Садъ — ко бы смео реѣи да нѣ Аустрія вавилонскій торонъ).